

Småby LISTA ORKDAL

Program 2015-2018

1. SENTRUMSUTVIKLING

Småbylista vil øke innsatsen for moderne sentrumsutvikling på Orkanger. En pulserende bykjerne er avgjørende i konkurransen om innflyttere, kompetent arbeidskraft og nye virksomheter.

Dagens ungdom tar utdanning i byer. De etterspør urbane kvaliteter, det vil si kompakte sentra med et mangfold av møtesteder så tett at du kan gå mellom dem. Handlegata vår kan bli en slik kvalitet. Den kan gi oss et fortrinn i konkurransen med andre byer og regionsentra. Vi må hjelpe gata å blomstre, ikke la den visne.

Sterke bysentra gir vekstkraft til omlandet. En kompakt, attraktiv Orkanger by er det beste tiltaket for økt tilflytting til Fannrem, Svorkmo, Vormstad, Gjølme/Råbygda og grendene. Vi er ikke konkurrenter innad i Orkdal. Konkurrentene våre befinner seg utenfor kommunen.

Tiltak:

- Følge opp vedtak om bystatus ved målrettet markedsføring av Orkdal og Orkanger som by for å øke tilflytting.
- Utvikle Rømme Øvre med god balanse mellom næring og bolig.
- Starte omforming av Bårdshaug Øst. Stimulere til ny lokalisering av verksteder, maskin og lager til fordel for varehandel, kontor og bolig ved innfallsporten til Orkanger.
- Kartlegge kommunal aktivitet som kan etableres i handlegata, og flytte eksisterende kommunal virksomhet til gata eller etablere ny virksomhet der.
- Konkret utrede flerbrukshus i ST-kvartalet eller på Rømme Øvre for å dekke et bredt spekter av aktiviteter som;
kino, bibliotek, kafé, intimszene i fellesareal, øvingslokaler for band, kor og korps, utstillingslokaler, foreningslokaler, ungdomsklubb, kulturskole, kunstnerlokaler, kulturnæringer, Frivilligsentral. Flerbrukshus kan bygges ut i samarbeid med private og kombineres med leiligheter. Det må ligge i gangavstand fra skolene.
- Etablere et tre-partssamarbeid mellom Orkdal kommune, gårdeiere og drivere av virksomhet i handlegata. To formål:
 1. Kartlegge status og utvikling. Sikre løpende faktagrunnlag om antall/type virksomheter, antall sysselsatte, omsetning, undersøke folks bruk av sentrumsgata og folks oppfatning av styrker/mangler.
 2. Bruke slik kunnskap til å treffe tiltak for økt bruk av gata og økt omsetning.
- Bidra med kommunale midler til aktivitetsskapende tiltak i gata.

- Gjøre strategiske oppkjøp og gjennomføre strategisk regulering i sentrum for å utvikle en robust bykjerne.
- Prioritere gående og syklende i all planlegging i sentrum.
- Bygge scene på torget som også kan benyttes til salg på torgdager mv.
- Hente inn kunnskap fra andres arbeid med sentrumsutvikling.
- Småbylista vil stemme mot generell adgang til søndagsåpne butikker. Det vil svekke konkurransekraften til de små sentrumsbutikkene.

2. BOMILJØ OG BOLIGER

Fortetting i sentrum er viktig for å utnytte knappe arealer godt, redusere transportbehov og skape en vital bykjerne. Utenfor sentrum støtter Småbylista spredt bebyggelse og tilrettelegging for større tomter. Begge strategier vil bidra til vekst i hele kommunen. Jordvern skal ha prioritet framfor boligbygging utenfor sentrum.

Bomiljø uten støy og forurensing er viktig for den enkeltes helse og for folkehelsen. Småbylista vil ta på alvor kommuneplanens prioritering av folkehelse generelt og arbeid mot støy spesielt. Vi som allerede bor her fortjener å bo godt. Utad er Orkdal kjent som industrikommune. Det skaper forestillinger om larm, støv og røyk. I større grad enn mange andre kommuner må vi derfor bevise gjennom handling at vi gjør Orkdal til godt sted å bo.

Tiltak:

- Prioritere grønne buffersoner mot industri og god skjerming mot industri- og trafikkstøy i alle bomiljø. Utbygging av havna skal **ikke** påføre boligområdene økte belastninger.
- Støynivået skal tvinges ned gjennom målrettet arbeid med hver enkelt støykilde, spesielt på Grønøra.
- Stenge Havneveien for gjennomgangstrafikk, i tråd med faglige anbefalinger, og samtidig sikre Grønørbrua for myke trafikanter.
- Nerøra: Tillate endringer mot bakgård/garasjer/uthus, men beholde en restriktiv linje mot gateløp. Formålet er å gjøre det attraktivt å bo i den vernede bebyggelsen uten at kulturhistoriske verdier går tapt.
- Styrke kvaliteten på drift av parker og grøntområder, og heve den estetiske standarden.
- Vedlikehold av kommunalt eide boliger må trappes opp for å hindre forfall.
- Orkdal kommune skal føre en mer aktiv politikk mot forslumming av privat eiendom. Bolighus skal ikke stå tomme og forfalle over tid.
- Legge til rette for bofellesskap for spesifikke grupper, eksempelvis seniorer.

3. ORKDAL SJUKEHUS, HELSE OG OMSORG

Orkanger og Orkdalsregionen skal tilby innbyggerne gode helsetjenester i eget nærområde. Det inkluderer fortsatt akutttilbud ved sjukehuset.

Nedbygging av funksjoner ved sjukehuset tvinger kompetent arbeidskraft i Orkdal til å pendle til Trondheim. Orkdal sjukehus er en felles kampsak for Orkdal og nærliggende kommuner. Vi må

sammen gå i dialog med St. Olavs Hospital og sentrale myndigheter for å berge akutttilbudet og gi sjukehuset helsefaglig utvikling og flere arbeidsplasser.

Leger og helsepersonell som bor i Orkdal vil kjempe hardt for sykehuset. Det er viktig å gjøre kommunen til et attraktivt sted å bo.

Utfordringene i eldreomsorgen vil vokse med en økt andel eldre. Vi må møte utfordringene innen helse og omsorg både med hurtige tiltak for eldre, og langsiktige grep for bedre folkehelse.

Tiltak:

- Orkdal sjukehus: Akuttfunksjonen må bestå ved Orkdal sjukehus. Småbylista vil arbeide aktivt for å hindre at sjukehuset ender som sjukeheim.
- Småbylista vil støtte generell styrking av eldreomsorgen.
- Omsorg i hjemmet: Eldre skal kunne bo i sine egne hjem så lenge det er forsvarlig. Kommunen må tilpasse sin hjemmebaserte omsorg til den enkeltes behov.
- Helsetunet: Det er behov for økt kapasitet. Et økende antall demente i god fysisk form stiller stadig større krav til personalet. Denne pasientgruppen gjør det også mer krevende å utnytte korttidsplasser og rehabilitering på en optimal måte.
- Vi må etablere rutiner i eldreomsorgen som sikrer avlastning og riktig hjelp i rett tid.
- Psykisk helsevern: Vi må sikre lavterskeltilbud for alle grupper, og fortsette samarbeidet med DPS (distriktpsikiatrisk senter).
- Videreføre arbeidet med å samle, utvide og styrke familiesentret.
- Integrering: Orkdal har blitt et flerkulturelt samfunn, og antall flyktninger øker. Rask integrering er positivt for alle. Småbylista vil arbeide for tettere personlig oppfølging av hver enkelt. Det må skje både i kommunens egen organisasjon og gjennom mer systematisk samarbeid med frivillige sektor.

4. FOLKEHELSE

Som kommune kan vi hjelpe våre egne innbyggere til flere sykdomsfrie leveår gjennom å legge til rette for fysisk aktivitet. Aktive lever lenger og bedre enn inaktive. Friområder med lav terskel for bruk, smarte snarveger og sikre skoleveger sammen med god informasjon vil gjøre befolkningen vår mer aktiv.

Fokus på gode tiltak for folkehelse vil bedre Orkdals omdømme, styrke muligheten for tilflytting og gi næringslivet vårt en arbeidskraft med lavere sykefravær. Det er et konkurransefortrinn. Småbylista vil gjøre Orkdal til en rollemodell i arbeidet for bedre folkehelse. Andre skal lære av oss.

Tiltak:

- Folkehelsesenter med badeanlegg skal ha byggestart i valgperioden.
- Vi prioriterer virkemidler som gir mer aktivitet for mange - mest gevinst for hver krone investert.
- Orklaparken skal utvikles til et rekreasjonsområde etter mønster fra Gammelosen, det vil si:

- lett tilgjengelig
 - tett på naturen
 - lett å bruke for alle, enten du er idrettsutøver eller må ha hjelp til å gå
- Orkdal kommune må vurdere konsulenthjelp for å finne best mulig løsninger.
- Snarest opparbeide Orklaparken nord for Bårdshaug bru med belysning slik som sør for brua. Hele Orklaparken må ha god standard i tråd med intensjonene i Orkdal 2040: Universell utforming, belysning, åpninger mot elva og kort avstand mellom benker/rasteplasser. Strekingen Grønørbrua-Bårdshaug bru på begge sider av elva har stort brukspotensial for alle, uavhengig av fysisk form.
 - Trygge gang- og sykkelveger og snarveger skal stimulere til gåing og sykling framfor bilkjøring.
 - Gode vaner kommer tidlig: Det skal være unødvendig å kjøre barn med bil til skolen i Orkdal.
 - Orkdal kommune må derfor vurdere program som kombinerer trafiksikkerhet og holdningsskapende arbeid i et samarbeid mellom skolene og FAU Formål: Mindre bilbruk.
 - Snarveier: Orkdal kommune må følge opp tidligere vedtak om kartlegging og utbedring av snarveier i hele kommunen. Enkle tiltak som gatelys kan oppmuntre til mindre bilkjøring til skole, fritidstilbud mv.
 - Det må etableres sykkelparkering ved alle nybygg og ved bussholdeplasser som er mye brukt.
 - Videreutvikle FYSAK-tilbudet sammen med Orkdal Frivillighetsentral, skolen, og lag og organisasjoner.
 - Bidra til etablering av såkalte Tufteparker; lavterskeltilbud i form av utendørs treningsapparater. Egner seg godt ved turstier som i Gammelosen og Orklaparken.
 - Etablere ordning med el-sykler for ansatte i Orkdal kommune; et helsebringende tiltak som samtidig vil erstatte korte bilturer med miljøvennlig transport.

5. SKOLE OG BARNEHAGE

Orkdal kommune har et godt desentralisert barnehage- og grunnskoletilbud, med barnehager og barneskoler i alle kretser og ungdomstrinn på Årlivoll, Grøtte og Orkanger. Orkdal videregående skole ligger på Follo. Det er kort vei til et bredt utdanningstilbud i Trondheim.

Tiltak:

Barnehage:

- Fortsatt full barnehagedekning.
- Evaluere dagens ordning med rullerende opptak i barnehagene. Vi må sikre at ordningen ikke går ut over den kvaliteten vi ønsker i barnehagene.
- For å bedre kvaliteten i barnehagene kan det være aktuelt å redusere antall barn pr avdeling, fra 14 - 12 på småbarn og fra 26 - 24 på storbarn. Småbylista ønsker å få utredet dette nærmere.
- Ansatte i barnehagene skal ha relevant utdanning.

Skole

Orkdal kommune har utarbeidet en skolebruksplan. Planen sier noe om organisering, kvalitet, bygningsmessige forhold og den har også med forslag til tiltak.

Småbylista ønsker å følge denne planen.

- Utbygging/oppussing av Evjen skole
- Økt satsing på samarbeid hjem-skole.
- Arbeide for en åpen og inkluderende skole.
- Videreføre samarbeidet med MOT
- Legge til rette for bevegelsesglede i skolehverdagen, blant annet med skolegårder som innbyr til aktivitet.
- Styrke helsesøster/skolehelsetjenesten, slik at vi når det nivået som Helsedirektoratet anbefaler.
- Orkdal kommune skal være en foregangskommune i å bekjempe mobbing. Skolene i Orkdal må derfor kontinuerlig arbeide med forebygging, og alle skoler og barnehager skal ha oppdaterte mobbeplaner.

Videregående opplæring

I samarbeid med handel, næring og industri bør Orkdal kommune være en pådriver for en videregående skole som rommer både allmennfag og yrkesfag.

Høyskoleutdanning

Kommunen bør ha et tilbud om desentralisert høyskoleutdanning, både på gradsnivå og som etterutdanning, i samarbeid med omliggende kommuner.

6. KULTUR, NATUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET

Kultur er limet i samfunnet. Deltagelse i kultur- og idrettsaktiviteter gir innbyggerne positive opplevelser og sosialt samvær. Nærmiljøanlegg er viktige treffsteder hvor mennesker møtes på tvers av alder og ferdigheter. Kulturlivet er sterkt knyttet til frivillig sektor.

Kulturlekkasjen til Trondheim representerer først og fremst et ubenyttet potensial for Orkdal. Kommunen taper omsetning, mister møteplasser og blir mindre attraktiv å bo i. Bolyst henger i stadig økende grad sammen med kulturelle tilbud.

Tiltak:

- Økte ressurser og utvidet åpningstid ved Orkdal Folkebibliotek, med flere tilbud og integrering av helårig turistinformasjon. Full åpningstid i sommermånedene.
- Flerbrukshus i sentrum vil stimulere kulturlivet og senke terskelen for å delta. Aktuelt innhold er et bredt spekter av aktiviteter som; kino, bibliotek, kafé, intimszene i fellesareal, øvingslokaler for band, kor og korps, utstillingslokaler, foreningslokaler, ungdomsklubb, kulturskole, kunstnerlokaler, kultur næringer, Frivilligsentral. Flerbrukshus kan bygges ut i samarbeid med private og kombineres med leiligheter. Det må ligge i gangavstand fra skolene (se også tema 1 – Sentrumsutvikling).
- Økt satsing på tiltak som ivaretar og formidler Orkdals kulturhistorie - for å skape stolthet for kulturarven og forankring til kommunen.
- Historiske vandringar på Nerøra og andre steder med interaktiv informasjon på digitale skjermer for å gjøre historien kjent hos beboere og gjester.
- Støtte gjenoppbygging av Jenssen-brygga for å sikre et fysisk kulturminne etter epoken da Orkanger var "feskar-Øra" og viktig sjøveis handelssted.
- Nytt svømme- og stupeanlegg ved Orklahallen/Gammelosen sammen med folkehelsesenter.

- Videreutvikle Idrettsparken og de tilstøtende områdene for å styrke folkehelse og gi Orkdal et unikt og attraktivt sentrumsområde.
- Støtte U og IL Glimts planer om kunstgressbane for at barn i Gjølme/Råbygda skal få et godt aktivitetstilbud i eget nærmiljø.
- Arbeide for gratis halleie i Orklahallen for barn og ungdom.
- Bidra til gode nærmiljøanlegg.
- Utvikle området Skjenaldelva, fotballbanen og Råbygd fjæra til et sammenhengende friluftsområde.
- Sikre Råbygd fjæra som et unikt naturområde. Avvise havneutbygging på Grønøra Vest med mindre det er åpenbart at avbøtende tiltak vil ta vare på naturverdiene.
- Fortsett vern i Grytdalen, og beholde Grytdalen og Sognlia i offentlig eie.
- Åpne Orkanger mot Orkdalsfjorden ved å jobbe for å utvikle Bruket til en fjordpark, eventuelt som ledd i boligbygging og eiendomsutvikling i området.
- Anerkjenn Orkdal Frivilligsentral som ressurs for hele kommunen, utvikle den videre og beholde plassering i sentrum.
- Orklaparken er omtalt under Folkehelse, tema 4.

7. NÆRINGS LIV OG ARBEIDSPASSER

Småbylista vil arbeide for målrettet markedsføring av Orkanger by og Orkdal som et godt sted å bo, arbeide og etablere virksomhet. Vi må vise fram de kvalitetene vi har og rette opp mangler som kan svekke omdømmet vårt.

Å stimulere til økt tilflytting er et av Orkdal kommunes viktigste virkemidler for å styrke lokalt næringsliv. Spørreundersøkelser i regi av næringslivet (Storbyundersøkelsen 2013) viser at bedriftene selv mener følgende:

Om kommunale tiltak

* Markedsføring/synliggjøring av lokalsamfunnets muligheter er det viktigste kommunene kan gjøre for næringslivet.

* Tilrettelegging av attraktive boligområder er det nest viktigste.

Om utfordringer

* Tilgang på nok relevant arbeidskraft er største utfordring for å styrke konkurransekraften.

En undersøkelse i regi av markedsføringsgruppa i Orkdal/Sentio 2014 viser at:

* Folk i Trondheim er *klart uenig* i at det er lett finne relevant jobb her. De har ikke noen klar oppfatning av bolig- og fritidstilbud.

* Folk i nabokommunene er *ikke enig* i at det er lett å finne relevant jobb her (bedre enn Trondheim, stor vet ikke-gruppe).

En tredje undersøkelse (Trondheimsregionen, 2013) viser at nesten ingen studenter i Trondheim vet noe om kommunene rundt byen.

Småbylista legger disse funnene til grunn for vår politikk innen samfunns- og næringsutvikling.

Orkdal kommune må tallfeste en ambisjon for vekst i folketall: 1,5 prosent i snitt per år de neste fem årene.

Tiltak:

- Starte aktiv og målrettet markedsføring av Orkdal i samarbeid med næringslivet.
- Lage en nettportal i samarbeid med næringslivet med nøkkelopplysninger om lokale virksomheter – bedrifter og miljøer: Produkter, markeder, antall ansatte, verdiskaping og eiere. Formål er todelt; spre kunnskap og stolthet om næringslivet vårt innad i kommunen og markedsføre bedriftene utad med tanke på rekruttering.
- Publisere alle nyetableringer på samme nettportal.
- Bidra til å styrke kontakten mellom lokalt næringsliv og teknologiske kunnskapsmiljøer ved NTNU og Sintef. Søke systematisk samarbeid med utdannings- og forskningsmiljøet for innovasjon og utvikling.
- Gjøre Ungt Entreprenørskaps programmer obligatorisk i grunnskolen.
- Gi næringslivet større forutsigbarhet i plan- og byggesaker.
- Forsterke samhandlingen mellom næringsliv og kommune. Næringslivet skal oppleve Orkdal kommune som en effektiv, ryddig og serviceinnstilt samarbeidspartner.
- Være pådriver for flere statlige arbeidsplasser i Orkdal.
- Arbeide for å sikre de offentlige arbeidsplassene vi har, som Orkdal sjukehus, NAV forvaltning og skatteetaten.

8. SAMFERDSEL OG INFRASTRUKTUR

Orkdal og Orkanger har store uløste oppgaver innenfor samferdsel. Vi ligger alvorlig på etterskudd når særlig tungtrafikken og gjennomgangstrafikk vokser kraftig: E39 er lagt om slik at den kommer ned Skjenalddalen, trafikken øker på Lakseveien, trafikken vil øke på Fv 710 pga utbygging av kampflybasen, Orkanger skal bli storhavn og E6 gjennom Gauldalen får enn rekke bommer som kan gjøre Rv. 65 attraktiv for omkjøring.

Tiltak:

- Ny E39: Orkdal kommune skal ha hjelp fra storsamfunnet for hurtigst mulig utbygging av ny E39 med tunnel forbi Orkanger. Uansett trasevalg skal bomiljø skjermes maksimalt mot trafikkstøy og støv.
- Bompenger: Lokalbefolkningen skal ikke betale for at Orkanger og Råbygda/Gjølme må ta belastningen med storhavn for Midt-Norge når andre kommuner avviser utbygging av hensyn til eget nærmiljø. En eventuell bomring må innrettes slik at den i hovedsak henter inntekter fra tungtransport og gjennomgangstrafikk.
- Havna: Utbygging som vedtatt skal ikke skje med mindre det er dokumentert avbøtende tiltak som gjør støyforhold og trafikkavvikling bedre enn i dag.
- Grønøra: Som strakstiltak på Grønøra må fortau på Grønørbrua utvides, kjørebane innsnevres til ett felt med lysregulering for biltrafikken. Brua er en flaskehals og risikofaktor på skolevegen mellom Orkanger og Råbygda/Gjølme. Den hindrer at barn sykler og reduserer nytteverdien for hele gang- og sykkelvegnettet i området.
- Bygge ut gang- og sykkelvegnettet i hele kommunen for økt trafiksikkerhet og mindre behov for sikringskysk til skolen.

- Gående og syklende skal alltid ha prioritet ved utbygging. Gang- og sykkeltilbud skal ikke legges i omveier eller kulverter, men være mest mulig rette og flate.
- Busstilbudet må forsterkes på kveld og helg.
- Park & ride: Det må etableres flere plasser for innfartsparkering for bil, samt sykkelstativ ved holdeplasser.
- Ny veg fra Gjølmeslien til Ustjåren og sikker kryssing for myke trafikanter ved Forve bru må ha prioritet i arbeidet opp mot fylket og staten.
- Vedlikeholdet av kommunal vei bør intensiveres, slik at realverdien på vei- og gatenettet opprettholdes.

Småby LISTA ORKDAL



Nerøra er en perle vi må ta vare på og markedsføre.



Storhavn er en utfordring for Råbygd fjæra.